

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886. Andra Kammaren. N:o 4.

Lördagen den 30 Januari.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 23 innevarande Januari.

§ 2.

Herr talmannen tillkännagaf, att Herr *J. Andersson* i Knarre-
revik anländt till hufvudstaden och denna dag intagit sin plats bland kam-
marens ledamöter.

§ 3.

Föredrogos de på kammarens bord hvilande motioner; och hän-
visades:

Herr *G. Erikssons* i Mörviken motion, N:o 101, till Lag-Utskottet;
Herrar *A. Huss* och *J. Nydahls* motion, N:o 102, till Stats-
Utskottet;

Herr *Aug. Petersons* i Hasselstad motion, N:o 103, till Stats-
Utskottet;

Herr *O. N. Wagenius'* motion, N:o 104, till Stats-Utskottet;

Herr *E. G. Fredholms* motion, N:o 105, till Lag-Utskottet;

Herr *A. P. Tryboms* motion, N:o 106, till Stats-Utskottet;

Herrar *S. M. Olssons* i Sörnäs och *M. Tysks* motion, N:o 107
till Stats-Utskottet;

Herr *S. M. Olssons* motion, N:o 108, till Stats-Utskottet;

Herr *Joh. Ohlssons* motion, N:o 109, till Lag-Utskottet;

Herr *E. W. Wretlinds* motion, N:o 110, till Stats-Utskottet;

Herr *J. Lyttkens'* motioner N:o 111 till Bevillnings-Utskottet och
N:o 112, till Stats-Utskottet;

Herr *O. Schenströms* motion, N:o 113 till Stats-Utskottet;

Herr *C. J. Peterssons* i Eksebo motion, N:o 114, till Tillfälligt
Utskott;

Herr *J. Eklunds* motion, N:o 115, till Stats-Utskottet;

Andra Kammarens Prot. 1886. N:o 4.

Herr *H. Anderssons* i Nöbbelöf motion, N:o 116, till Tillfälligt Utskott;

Herr *J. Wallbergs* motion, N:o 117, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *P. Zimdahls* motioner, N:o 118, till Bevillnings-Utskottet och N:o 119 till Tillfälligt Utskott;

Herr *M. Dahns* motion, N:o 120, till Stats-Utskottet;

Herr *J. Nydahls* motion, N:o 121, till Lag-Utskottet;

Herr *A. G. Andersons* i Himmelsby motion, N:o 122, till Tillfälligt Utskott;

Herr *N. Wallmarks* motion, N:o 123, till Lag-Utskottet.

Herr *P. M. Larssons* i Löa motion, N:o 124, till Stats-Utskottet;

Herr *E. J. Ekmans* motion, N:o 125, till Lag-Utskottet;

Herr *E. G. Boströms* motion, N:o 126, till Tillfälligt Utskott;

Herr *C. J. Perssons* i Gärstad motion, N:o 127, till Tillfälligt Utskott;

Herr *E. Nyströms* motioner, N:o 128, till Lag-Utskottet, N:o 129, till Tillfälligt Utskott och N:o 130, till Lag-Utskottet;

Herr *C. A. Bokströms* motioner, N:o 131, till Lag-Utskottet och N:o 132 till Bevillnings-Utskottet;

Med anledning af Herr *E. Thomassons* motion, N:o 133, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ordnande af barnmorskeundervisningsanstalten i Lund, anförde:

Herr Wretlind: Herr Thomassons motion rör ett ämne, i hvilket jag ämnat att väcka motion, ehuru med något olika yrkande än hvad som är i herr Thomassons motion föreslaget. Jag ber därför att få yttra några ord rörande innehållet af herr Thomassons motion.

Herr Thomasson utgår från det antagande, att barnmorskeundervisningen vid anstalten i Lund är i ett otillfredsställande skick och häri gifver jag honom fullkomligt rätt. Denna anstalt är ett mellanting mellan en privat inrättning och en statsinstitution, så till vida nemligen som den uppehålls af enskilda bidrag från åtskilliga socknar i Skåne och Blekinge men dock eger rätt att utexaminera barnmorskor med delvis samma skyldigheter som undervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg. Medicinalstyrelsen har sedan tre år tillbaka yrkat på den förändring, att denna anstalt skulle öfvergå till att blifva en statsinstitution; men styrelsen har dock icke tagit steget fullt ut och begärt, att anstalten skulle blifva fullt likställd med anstalterna i Stockholm och Göteborg. Denna anstalt eger nemligen endast rätt att undervisa i den allmänna förlossningskonsten, men icke i den instrumentala; och i detta hänseende har icke Medicinalstyrelsen yrkat på någon förändring. Enligt styrelsens förslag skulle förändringen medföra, att undervisaren i barnförlossningskonst blefve en af staten aflönad lärare med pensionsrätt, och i öfrigt erhöles den bättre ställning, hvaraf han också för visso är i behof; ty hans ställning är för närvarande ganska prekär. Men å andra sidan skulle också den förändring vidtagas, att elever finge mottagas icke allenast från de socknar, som nu underhålla anstalten, utan äfven från öfriga delar af riket. Det är således denna utsträckta mottagningsrätt för elever, som blefve den enda egentliga

förändringen. Men då undervisningen enligt Medicinalstyrelsens förslag skulle fortfarande blifva begränsad till den allmänna förlossningskonsten, så skulle anstalten dock icke, enligt mitt förmenande, komma att motsvara sitt ändamål.

Herr Thomasson har i sin motion begärt »att Riksdagen ville besluta, att uti skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta uppgöra och till näst sammanträdande Riksdag afgifva förslag till ordnande af barnmorskeundervisningsanstalten i Lund i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Medicinalstyrelsens här ofvan omförmälda förslag».

För min del anser jag, att Medicinalstyrelsens förslag innehåller äfven en annan ganska väsentlig origtighet, den nemligen, att det ovilkorligen vill förlägga denna undervisningsanstalt till Lund. Jag tror nemligen för min del, att den der är förlagd på alldeles orätt plats. Barnbördshuset i Lund har nemligen allt för inskränkt material att ställa till barnmorskeundervisningens förfogande. Enligt Medicinalstyrelsens sista berättelse, afgifven för år 1883, utgjorde antalet förlossningar derstädes nämnda år endast 85, under det samtidigt förekommo vid barnbördshuset i Stockholm omkring 1,000 och i Göteborg 500. Härtill kommer, att detta material i Lund icke uteslutande står till barnmorskeundervisningsanstaltens förfogande utan äfven användes vid den medicinska kliniken såsom undervisningsmaterial för vid Lunds universitet vistande medicine studerande. Mig synes att hela det material der finnes, är väl behöfligt för den medicinska kliniken, och att barnmorskeundervisningen därför borde förläggas till en större stad, der ett rikhaltigare material för undervisningen kunde finnas, t. ex. till Malmö, ifall kommunen ville gå staten till mötes genom att hålla fria lokaler och annan nödig material, såsom fallet är i Stockholm och Göteborg.

Jag vill därför hemställa att Utskottet, som får herr Thomassons motion att behandla, ville öfverväga, huruvida icke Riksdagen borde besluta att i skrifvelse till regeringen anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta uppgöra och till näst sammanträdande riksdag afgifva förslag till ordnande af en fullständig barnmorskeundervisningsanstalt i Södra Sverige.

Herr Talman! Jag anhåller, att detta mitt yttrande må få åtfölja herr Thomassons motion till det Utskott, som kommer att handlägga densamma.

Härefter beslöt Kammarén hänvisa Herr Thomassons ifrågavarande motion till ett blifvaande Tillfälligt Utskott, dit Herr Wretlinds nu afgifna yttrande jemväl skulle öfverlemnas.

Vidare hänvisades:

Herr *E. Hammarlunds* motion, N:o 134 till Lag-Utskottet;

Herr *Sven Nilssons* motioner, N:o 135 till Lag-Utskottet och N:o 136 till Stats-Utskottet;

Herr *J. B. Ungers* motion, N:o 137, till Lag-Utskottet.

Remiss af
motion.
(Forts.)

Vid föredragning härnäst af Herr Grefve *E Sparres* m. fl:s motion, N:o 138, angående ändringar i gallande tulltaxa m. m., erhöll, på begäran,

Herr Joh. Ohlsson ordet och yttrade: Jag skall tillåta mig att göra endast ett par små erinringar, med anledning af den nu föredragna motionen. Den första är, att det synes mig som de i motionen föreslagna tullsatserna å ena sidan äro för högt tilltagna, nemligen för så vidt de skola utgöra skatter, emedan nya sådana äro alldeles obehöfvida i det skick statsverket för närvarande befinner sig, men åter å andra sidan för låga, om de skola göra tjänst som skyddstullar. För att vinna detta senare ändamål behöfde tullsatserna, efter mitt förmenande åtminstone, sättas många, många gånger högre. En annan ofullständighet som jag anmärkt i den förevarande motionen är, att då vi redan vid denna riksdag fått in en motion om upphäfvande af den s. k. mellanrikslagen mellan Sverige och Norge, motionärerne icke i konsekvens dermed föreslagit att jemväl upphäfva den af förhållandena helt naturligt framkallade mellanrikslag, som redan sedan lång tid existerat mellan det af ålder förenade Svea och Göta rike, å ena sidan, och dels »de konquerade» södra provinserna och dels Norrland, å den andra sidan. Konsekvensen synes mig såsom jag nämt hafva fordrat detta.

Sedan jag härmed framhållit hvad jag ansett mig redan nu böra emot motionen anmärka, vill jag öfvergå till det som jag finner berömvärdt i densamma. Jag kan då i främsta rummet icke annat än erkänna, att motionärerne hafva inlagt en stor förtjänst genom att framlägga resultaten af det omfattande arbete, hvarom motionen vittnar. Motionärerne hafva nemligen räknat ut precis på öret, huru mycket den ena eller andra näringen behöfver af tullskydd för att finna sig tillfredsstald. Detta är ett arbete, som skulle vara värdt allt erkännande, om jag ej befarade, att litet hvar, eller åtminstone rätt många, skall komma att finna sig besviken i sina förhoppningar, då han mot hvarandra väger olägenheterna och fördelarne af de föreslagna tullsatserna.

En annan mycket stor och verklig förtjänst hos motionen finner jag deri, att den ställer denna fråga på sin rätta ståndpunkt. Här är icke längre fråga om införande af eller ändring i den eller den tullsatsen, utan här gäller frågan, om vi nu skola göra helt om på den väg vi vandrat sedan 30 år tillbaka. Detta anser jag, som sagdt, vara att ställa frågan på dess rätta punkt och värdt ett erkännande afven af dem som icke dela motionärerens åsigt. Det är detta så mycket mera, som väl deraf får dragas den slutsatsen, att motionärerne ju icke gerna kunna hafva tänkt sig, att ett sådant »helt om» skulle af Riksdagen ensidigt beslutas utan regeringens hörande, hvarföre meningen nu endast bör kunna vara, att Riksdagen måtte afgifva en opinionsyttring i frågan, och att, om denna opinionsyttring utfaller i riktningen af ett ombyte af tullsystem, man då väntar sig att regeringen till en annan riksdag lojalt måtte afgifva ett förslag i sådant syfte. Möjligt är ju afven att regeringen kan finna någon utväg för en sådan återgång; men för mig ser det dock svårt ut. Skulle så handa, att regeringen

framlägger ett sådant återgångsförslag och för det samma vinnes majoritet inom Riksdagen, skall jag för min del gerna krypa under oket. Dervid skall jag dock med vemod blicka tillbaka på den flaggstång, på hvilken för 30 år tillbaka frihetens flagga hissades högt eller nära i topp, men der man nu under trycket af dåliga tider och en stark agitation synes vilja sänka den på half stång.

Herr Talman! Jag öfverlåter åt Herr Talmannen och Kammarrens ledamöter att afgöra, huruvida detta mitt yttrande kan vara värdt att få åtfölja motionen till Bevillnings-Utskottet.

Vidare anförde:

Herr Waldenström: Jag har icke begärt ordet för att gå de kommande tullstriderna i förväg utan endast för att fästa Bevillnings-Utskottets uppmärksamhet på en enda sak med anledning af den af Grefve Sparre och andra väckta motionen — en sak, som skulle kunna blifva af ganska olycksdiger beskaffenhet, ifall Riksdagen beslöte den föreslagna tullen. Jag menar nemligen tullsatsen på jernplåt, hvilken tullsats är föreslagen till tre kronor 50 öre per 100 kilo. En dylik tull skulle utan tvifvel inom kort ruinera de svenska skeppsbyggerierna och omöjliggöra alla stora rederiaffärer. Träfartygens tid är snart slut. De kunna icke på de stora världshafven uppehålla konkurrensen med de ofantliga jernångfartygen, som lasta 45 gånger om, hvad träfartygen kunna intaga. Skola sålunda våra skeppsbyggerier kunna hålla sig uppe, så måste de egna sig åt byggande af jernfartyg, hvartill en ganska god begynnelse redan skett. Nu ställer sig den svenska jernplåten nästan dubbelt så dyr som den engelska. Men oaktadt engelsk plåt i allmänhet användes uti de jernfartyg, som nu hos oss byggas, är det ändock med största nöd som våra skeppsbyggerier kunna hålla sig uppe i täflan med utlandet. Om därför en sådan tull på jernplåt som den i motionen föreslagna infördes, hvad skulle följden blifva? En gyllene tid för våra egna varfsverk, menar man. Men nej, följden blefve, att det helt enkelt vore omöjligt att vidare bygga för världshafven afsedda fartyg i Sverige. Och derpå skulle den svenska jernhandteringen uppenbart icke göra någon vinst. Tvärtom skulle de göra stor förlust. Den svenska jernhandteringen har nemligen ganska mycket arbete för jernfartygsbyggandet. Om än största delen af den dertill använda jernplåten hemtas utifrån, förfärdigas dock alltid vissa delar af fartygen af svenskt jern.

En sorglig följd af en sådan tull som den föreslagna skulle alltså till sist blifva ej blott att Sverige nödgades lemna världshafven i allmänhet, utan äfven att det måste öfverlåta besörjandet af *hela* sin export åt främmande nationers fartyg, särskildt de engelska, hvilka redan nu på ett ganska oroväckande sätt trängas i våra egna hamnar med de svenska fartygen. Jag har endast velat fästa de ärade medlemmarnes af Bevillnings-Utskottet uppmärksamhet på detta förhållande, och jag beder, att de taga så väl denna som andra omständigheter i noggrannaste öfvervägande, innan de tillstyrka vare sig den nu föreslagna eller någon annan tullsats på jernplåt.

*Remiss af
motion.
(Forts.)*

Remiss af
motion.
(Forts.)

Herr Grefve Sparre: Då den förste ärade talaren yttrade, att han hölle motionärerna räkning först och främst därför, att de framlagt förslag till en fullständig tulltaxa, men att han deremot tviflade på, att de kunnat i allmänhet träffa det rätta öret för hvar och en särskild näring, så ber jag att få upplysa om, att vid de förberedande öfverläggningar, som höllas före motionens författande, det öfverenskoms, att man borde härutinnan följa den sista tullkomiténs förslag; och, såsom vi veta, har denna komité genom temligen fullständiga enquêtes vunnit ett ganska tillförlitligt material för dessa frågors bedömande. Det bör således icke synas så synnerligen öfvermodigt, om motionärerna, här framlagt ett förslag, som redan är utarbetadt af en utaf Kongl. Maj:t tillsatt komité. Den ärade talaren yttrade derjemte, att det här är fråga om något annat än ändring af några tullsatser, att frågan nu gäller, huruvida vi skola helt och hållet afbryta den väg, som vi be-
trädt i trettio år. Ja, jag upprepar hvad jag yttrade vid senaste sammanträdet, just det är meningen. Och jag frågar, huruvida det nuvarande systemet i sin tillämpning visat sig synnerligen lyckligt, och om vi, då hela den öfriga världen börjat tillämpa ett annat system, skola med en envishet utan like fortsätta på den gamla vägen. Eller är det då icke mera skäl, att ett sådant land som Sverige åtminstone begär detsamma som premierministern i England, nemligen *fair trade reciprocity*? Gån blott, mine herrar, på våra större gator och kasten en blick i butikfönstren eller gån in i en och annan bod och gören Eder underrättade om hvad slags artiklar, der utbjudas, och hvarifrån de äro; och jag svarar för, att I skolen finna, att de till allra största delen äro af utländsk tillverkning, och att blott en obetydlig del är tillverkad i Sverige. Då hvarje annat land söker att på allt sätt skydda sin industri, att rädda den från undergång i kampen för tillvaron, kan det under sådana förhållanden verkligen vara skäl att Sverige nästan ensamt bibehåller ett tullsystem, som för närvarande bragt det derhän, att våra egna näringar gå under och vi blifva öfversvämmade af utländskt kram, under det att utländingen stänger sina hamnar för våra egna produkter? Hafre, jern och trä äro nu i de flesta länder åsatta så höga skyddstullar, att det snart nog kan inträffa att vi icke ens kunna utskeppa dessa våra förnämsta exportartiklar. Emellertid mörda vi våra inhemska näringar. Jag talar här icke endast om landtbruket utan äfven om jernhandteringen. Lider den icke för närvarande under ett sådant betryck, att man väntar att alla jernverk förr eller senare skola stupa, och den, som känner förhållandena, förvånar sig öfver, att det icke redan skett. Gå vi till de mekaniska verkstäderna, till skeppsbyggeriet, så förhåller det sig på samma sätt med dem. Herrarne veta, att de mekaniska verkstäderna gått in till Kongl. Maj:t med begäran, att man skulle anticipera på beställningarna för våra jernvägar; och Kongl. Maj:t har också, i betraktande af den nödställda belägenhet, hvari dessa verkstäder befinna sig och som eljest skulle tvinga deras idkare att afskeda sina arbetare, gått in på att anticipera på omförmälda beställningar för att rädda verkstäderna för detta år.

Den siste värde talaren ordade om sjöfarten. Är den verkligen i någon gynsam ställning för närvarande? Är icke sanningen den, mine herrar, att vår import till allra största delen sker med utländska fartyg?

Af den stenkol, som i stor mängd förbrukas af statens jernvägar och hvars import sysselsätter 5 å 6 stora fartyg i månaden under hela sommaren, införes föga eller intet på svenska fartyg utan blott på utländska. Så förhåller det sig med sjöfarten. Äfven trähandteringen har genom åsättande af höga införselstullar i Tyskland högst väsentligt hämmats i sin utveckling. Och öfriga näringar. — Jag skall icke tala med annat än siffror, ty Herrarne skulle annars till äfventyrs betvifla mina uppgifter på samma sätt som jag gjorde det här om dagen gent emot en annan talare. Jag ber därför att med siffror ur Kommerskollegii offentliga berättelse för år 1883, den sista jag har till hands, få visa, hur antalet arbetare aftagit under de senare åren. Om vi då först se på antalet arbetare i städer och köpingar, så utgjorde det 1882 23,001 och 1883 21,327. Antalet arbetare på landet utgjorde 1881 8,853, 1882 8,858 och 1883 8,566. Vi finna således att arbetarnes antal ganska betydligt minskats under de senare åren.

En ärad talare yttrade här om dagen, att man genom de nu ifrågasatta skyddstullarne å lifsförnödenheter skulle fördyra brödet för den fattige arbetaren och hans hungrande barn. Men hvad tro Herrarne, att dessa tusentals arbetare, som, om vår industri skall komma att ligga nere och våra fabriker måste upphöra, stå utan arbetsförtjenst, skola säga? Jag påstår, att det icke har någonting att betyda för arbetaren, om vi något litet höja priset på ett pund mjöl — och så mycket köper han sällan på en gång — då vi i stället draga försorg om, att han icke behöfver gå arbetslös, ty det är arbete han först och främst behöfver. Det är också i det afseendet motionärerna hafva ansett, att en brytning med det nu rådande systemet är nödvändig.

Man skall måhända invända, att Sverige dock har utvecklat sig. Ja, detta är visserligen sant; och underligt vore det också, om så icke hade varit förhållandet i betraktande af de stora penningetillgångar, som kommit in i landet, och dessutom under en tidrymd af 30 år. Men kan denna utveckling uthärda jemförelse med den, som de flesta andra europeiska länder under samma tid har att uppvisa? Jag fruktar, att jag skulle trötta Herrarne, om jag vågade fortsätta med en jemförelse mellan olika frammande länder å ena sidan och vårt land å den andra, men deraf skulle tydligen framgå, huru näringarna på de senare åren aftagit i Sverige, under det att de tilltagit i de öfriga länderna. Jag vill emellertid icke nu missbruka Herrarnes tålmod, såsom jag till äfventyrs någon gång förr missbrukat detsamma, men jag tror, det är otvifvelaktigt, att man måste fästa något afseende vid de närvarande omständigheterna, och att de svenska statsmakterna äro skyldiga och pligtiga att vidtaga något så när samma mått och steg, som andra vida rikare länder, än vi, redan tagit, för att skydda våra näringar och vår industri, samt att man icke sorglöst kan låta de svenska näringarna helt och hållet förstöras och duka under.

Jag talade om reciprocitet. Om vi skola tänka på att utveckla vår utrikes handel, finnes det då väl något land, som genom sin belägenhet är af naturen mera anvisadt till exportort för oss än Ryssland, hvilket man derjemte kan hoppas icke eger en industri, som är i så blomstrande ställning som det vestliga Europas, oafsedt den kortare vägen till Ryssland. Att komma i närmare affärsförbindelser med

Remiss af motion.
(Forts.) detta land vore således högeligen önskvärdt, men dess tullar äro sådana, att det för närvarande är omöjligt att dit införa någonting af våra produkter. På de varor, vi hittills dit infört, t. ex. åkerbruksredskap, är åsatt en sådan tull, att det är omöjligt att vidare införa dem. Jag har talat med en rysk minister om möjligheten af att åstadkomma en handelstraktat med detta land. Och han svarade: det tror jag visst skulle vara möjligt, men huru skall man för närvarande kunna åstadkomma en traktat, ty allt hvad vi exportera får redan tullfritt införas till eder, hvad hafven I att bjuda oss till vederlag; spanmål, lin hampa, frö, allt detta får ju redan tullfritt införas till eder. Jag har nyligen erfarit, att Ryssland afslutit en tulltraktat med Spanien, det är således icke omöjligt, att sådant kan gå för sig; men när man talar med ryssarne derom, säga de: Ni hafven ställt eder så dumt, att det är omöjligt sluta en traktat med eder.

Man har talat temligen vidlyftigt och ofta om det inflytande, dessa frågor skulle hafva på de arbetande klasserna. En talare yttrade vid vårt senaste sammanträde något här derom. Det har frågats om man hade hjerta att fördyra brödet för arbetaren. Ja, mine herrar, jag ber få upplysa om, att jag anser åtminstone stadsarbetarens ställning i vårt land icke för närvarande så bekymmersam. Priset för ett dagsverke är i allmänhet icke så lågt, och jag ser detta med glädje och tillfredsställelse, därför att en af mina principer är, att man bör söka höja arbetarens ställning och lefnadsförhållanden till nivå med andra klassers. Jag har nyligen själf låtit verkställa ett byggnadsarbete här i staden, och när jag granskade räkningarna deröfver, fann jag, att man åt vissa arbetare betalade ända till 70 öre i timmen. Detta, det vill jag dock medge, var åt arbetare med större konstfärdighet. En dylik aflöning gör, med tio timmars arbete om dagen, sju kronor. Jag nämnde nyss, att detta betalas åt arbetare med större konstfärdighet, men hvilken handtlångare som helst får man icke under 25 å 30 öre i timmen. Jag kan således icke finna att stadsarbetarens ställning för närvarande är så beklagansvärd, och vi se därför också, att arbetarebefolkningen strömmar från landet till städerna. Men, mine herrar, den, det verkligen är synd om, är landtbruksarbetaren. Stadsarbetaren kan, om han anser sig icke få tillräckligt betaldt i ett yrke, vända sig till ett annat eller från en arbetsgifvare till en annan, men arbetaren på landet åter, helst om han hunnit så långt, att han kunnat förvärfva sig en stuga med eu liten täppa, kan icke flytta hvar som helst, utan han nödgas hålla sig i hembygden, isynnerhet om han har hustru och barn att försörja. I allmänhet kan han således icke lemna hemmet, om han icke vill göra som dalkarlen och för förvärf gifva sig ut på ströftåg i landet. Om denne arbetare är det mera synd, emedan förhållandena äro för honom mera ogynnsamma, och det är en ganska stor del just af vår landtbrukande befolkning, som är i den belägenheten. Jag tillhör ett län, der jordens fördelning är ganska stor, och jag har satt mig något in i dessa små jordegares förhållanden. Då skatten skall uttagas eller en fordran utmätas hos dem, tager man i värsta fallet till och med hus eller jord från honom, under det att man från andra arbetare icke kan taga mer än att han har sina redskap och litet för sitt underhåll kvar. För arbetaren afkortas sålunda krono- och kommunalutskyl-

derna, men för den fattige jordegaren, som lider oerhördt under det nuvarande betrycket, gifves ingen respit, ty hos honom finnes alltid något att taga. Om vi sålunda skola tala om arbetarne, så låtom oss då tala om arbetarne öfver hela riket och jemföra deras ställning, den enes med den andres. Och vi torde då få erkänna, att arbetarne på landet väl förtjena lika mycken uppmärksamhet som de i städerna, helst arbetarnes antal på landet är så ojemförligt större än deras i städerna, der, såsom jag upplyst, fabriksarbetarnes antal uppgår till en jemförelsevis obetydlig summa. Vid sådant förhållande och då nöden är så förfärlig på landet, torde det tarivas åtgärder för att afhjelpa den.

Jag har förut hört en och annan af dem, som frukta för skyddstullar och i synnerhet spanmålstullar, yttra, att dylika tullar skulle leda derhän, att arbetarne skulle fordra högre lön. Jag har redan sagt, att jag icke tror, att dessa tullar komme att i någon väsentlig mån höja spanmålsprisen. Åtminstone är det alldeles klart, att prisen icke höjas med tullens hela belopp, ty, under antagande, att endast en tredjedel af spanmålsbehovet importeraras, så verkar tullen icke synnerligen på priset å de andra två tredjedelarna spanmål, som produceras inom landet. Men följden blir endast, att spanmålshandlanden kommer att köpa den inhemska spanmålen, hvilket han nu icke gör.

Vidare böra vi komma ihåg, att allt sådant tal, som att kapitalet utsuger arbetaren, och att felet eller orsaken till det onda är kapitalet, är endast snack. Det är väl alldeles uppenbart, att kapitalets eller penningens pris i likhet med en annan vara beror på tillgång och efterfrågan, och det är kapitalet som måste ökas om man vill öka näringsverksamheten. Kapitalet ligger nemligen ej ofruktbart. Det söker användning. Jag har förut nämnt, att det var på grund af Englands kapitalstyrka, som Peel ansåg sig böra acceptera frihandelssystemet, men att afhjelpa de befintliga missförhållandena genom progressiv beskattning och derigenom att staten bestämmer arbetslönerna, tror jag icke går för sig!

Den siste talaren yttrade sig om jernplåt och omöjligheten för skeppsbyggerierna att bestå, i händelse den föreslagna tullen lades derpå. Ja, detta är ett ömtåligt ämne; men först och främst måste dervid erinras att förslaget jemväl åsätter tull på fartygen, och således understödjer de inhemska skeppsbyggerierna i täflan med utlandets. Vidare veta vi ju, att den svenska plåten är så ojemförligt mycket bättre än den engelska, ity att den förra uthärdar stötar då den senare springer sönder, så att det icke bör kunna skada, om vi af omtanke för våra sjömän befordra användningen af svensk plåt. Och en sådan åtgärd, som nu från representationens sida påkallas, skulle uppmuntra plåttillverkarna att öka sin tillverkning, hvilken ökning nu icke kan ske i vetskap om att prisen derå underbjudas af utländingen. Och det är för att just i detta hänseende ombyta system, som det ifrågarvarande förslaget framkommit.

Slutligen låtom oss icke här använda en sådan fras som den förste talaren nyttjade, — »att frihetens flagga skall hissas högt, och att vi vore i begrepp att draga ned den på half stång». Hvad har frihetens flagga att göra med handelsförhållanden, eller är det väl någon, som betviflar, att *ekonomiska* mått och steg måste vidtagas för att afhjelpa

*Remiss af
motion.,
(Forts.)*

Remiss af
motion.
(Forts.)

ekonomiska missförhållanden? Eller har väl någon hört en köpman, då han tillspörjes om en affär, svara: nej, låt oss hissa frihetens flagga! Det skulle påminna om yttrandet: god dag — yxskäft. Med dylika fraser kan man visserligen åstadkomma en viss klang, men icke kunna de hafva någon effekt på tänkande menniskor. Jag har redan förut sagt, att äfven jag en tid bekände mig till frihandelns lära och det ända tills jag såg, att det öfriga Europa stängde sina hamnar för oss. Nåväl, är frihandeln verkligen nyttig för oss, låtom oss då behålla den-samma; men icke skola vi väl göra det därför, att det heter frihandel, utan därför att landets väl kräver det. Men om vi nu, efter detta systems tillämpande under lång tid, finna, att arbetarnes antal minskas, att en mängd fabriker nedläggas, att en del fabrikanter måste hos regeringen anhålla om att i förtid få beställningar för att slippa afskeda sina arbetare, då tror jag icke vi böra låta skrämma oss, därför att mot oss uppsättes »frihetens flagga».

Herr Ol. Melin: Bland den mängd uppgifter, som den siste ärade talaren ansett sig böra lemna såsom bevis för sin åsigt, fäste jag mig särskildt vid den, att af den stora quantitet stenköl, som införskrifves för statens räkning, införes icke en enda ton med svenskt fartyg. Jag ansåg mig böra taga fasta på denna uppgift, enär jag har mig med säkerhet bekant, att en icke obetydlig mängd engelska stenköl för statens räkning hittransporterats med svenska rederiers fartyg.

Herr Thermænius: Den näst siste ärade talaren berörde arbetareförhållandena och anförde några statistiska siffror, som hade åtskilligt att säga om de mekaniska verkstäderna. Med anledning deraf ber jag att få anföra några siffror ur Kommerskollegii berättelse för år 1882. Deraf finner man, att för år 1878 uppgick gjuteriernas och de mekaniska verkstädernas tillverkningsvärde till 21,590,000 kronor och år 1882 till 30,919,000 kronor. År 1878 sysselsattes vid gjuterierna och de mekaniska verkstäderna 8,871 arbetare och år 1882 12,841 arbetare. Jag anser äfven detta vara siffror, som tala, och med dem för ögonen undrar jag, huru denna motion, i hvad den afser tull på de mekaniska verkstädernas tillverkningar, skall taga sig ut.

I en af signaturen D—l utgifven brochyr förekommer på sidan 106 några ord om de anspråk, som i afseende på tullfrågan kunna ställas på landets regering, och dessa ord skulle jag vilja frambara till Bevillnings-Utskottet, då det nu kommer att pröfva föreliggande motion. Författaren säger: »det tillkommer regeringen att skaffa sig säker inblick i ställningens kraf och för folkombuden klart och sanningsenligt utreda mycket hithörande, som dessa omöjligen kunna på egen hand, så fullständigt som vederbör, framlägga till gemensam ompröfning». Dessa ord ber jag, som sagdt, måtte af Bevillnings-Utskottet beaktas, då det gäller att pröfva, hvilka tullsatser äro nödiga för våra gjuterier och mekaniska verkstäder.

Herr Grefve Sparre. Det är nog möjligt, att *något* stenköl för stambanorna införts med svenskt fartyg: men det måste vara obetydligt. Mig är åtminstone sagdt, att all stenköl för dessa banor införes

med utländska båtar; och jag skall därför förskaffa mig närmare upplysning i denna sak. Men är det verkligen något, så stort måtte det icke vara, ty den mig lemnade uppgiften har kommit från en person, som har väl reda på dessa förhållanden.

I afseende på de mekaniska verkstäderna är det väl icke underligt, om under den tid, som angafs af den siste ärade talaren, tillverkningsvärdet ökats. Men tro herrarne väl, att denna ökning är väsentlig, jemförd med förhållandena i andra land? Fabriker som icke gå framåt, gå tillbaka; och denna tillväxt, fördelad på de många verkstäderna i vårt land och derjemte på flera år, är en ren obetydlighet. Jag kan icke heller föreställa mig, att dessa fabriker och verkstäder behöft gå till konungen och utverka för sig såsom en nåd att få beställningar i förskott, för att slippa afskeda massor af sina arbetare, om deras ställning vore bra sådan den är.

Herr Hans Andersson i Nöbbelef: Den näst föregående talaren stälde en uppmaning till Bevillnings-Utskottet att taga ad notam några ord i en viss skrift. Jag skall äfven be, att Utskottet ville taga i öfvervägande några ord, som anfördes af grefve Sparre, då han här om dagen hade ordet vid remissdebatten. Han sade nemligen, att Englands premierminister numera icke talade om frihandel utan om differentialtullar. Nu har jag i den föreliggande motionen sett, att man vill, att lokomotiv, lokomobiler, flyttbara ångmaskiner, ångsprutor och gasmaskiner skola draga en tull af 15 kronor per 100 kilogram. Jag anser detta alldeles orimligt, och man torde icke kunna påstå, att detta är en lämplig tullsats. Åsättande af en sådan tull, skulle vara det samma som införselsförbud. En ångmaskin med 6 hästars kraft skulle efter denna tullsats draga en tull af 5 à 600 kronor, och man kan väl knappt tänka sig, att det skulle löna sig att införa en dylik maskin, om den vore åsatt en så hög tull.

Herr Grefve Sparre yttrade, att engelska regeringen börjat tänka på differentialtullar mot dem, som ställa upp införselsförbud för de artiklar, som England har att exportera. Jag undrar just, hur det skulle komma att se ut med vårt landtbruk, om England skulle sätta höga tullar på de artiklar, som utgöra vår förnämsta export, såsom hafre, smör och kreatur.

Äfven en annan, uti ifrågavarande motion omnämnd artikel har man enligt min tanke åsatt en allt för hög tull, nemligen klöfverfrö, hvarå motionärerne föreslagit en tull af 15 öre per kilogram. Det kan ju hända, att man i öfre Sverige kan producera klöfverfrö, men i södra Sverige har det sig icke så lätt och är under vanliga förhållanden åtminstone icke lönande. Är det ett godt år, så blir klöfvern lång och lägger sig och fröet blir då otjenligt till utsäde. Följaktligen tvingas jordbrukaren der att taga sitt behof från utlandet.

Nu har man sagt, att jordbruket är i en tryckt ställning, och att man därför bör göra allt för att söka upphjelpa detsamma. Må man då göra det genom skattelindringar och icke genom införandet af ett tullsystém, som enligt mitt förmenande, i stället skall blifva en ytterligare tunga på jordbruket

Jag vill för öfrigt icke blanda mig i striden om det ena eller

Remiss af
motion.
(Forts.)

andra tullsystemets företräden, utan har blott med anledning af den föreliggande motionen velat uttala mina betänkligheter mot införandet af en och annan af de deri föreslagna tullsatserna.

Jag anhåller, att detta mitt yttrande måtte få åtfölja motionen till Bevillnings-Utskottet.

Herr Grefve Sparre: Jag ber blott att få upplysa den siste ärade talaren, att klöfverfrö producerades med fördel i Nerike, Vestmanland och Upland, och jag kan således icke begripa, hvarför det icke skulle kunna produceras äfven i de sydliga provinserna. För min del tror jag icke, att det erbjuder några svårigheter alls att få klöfverfrö äfven der. Det svenska klöfverfröet är utan all jemförelse bättre än det utländska, som ofta är uppblandadt med en del främmande ämnen, och man har därför också sökt motverka denna varas införande från utlandet.

Med anledning af hvad samme talare yttrade om England, och de der påtänkta differentialtullarne, vill jag blott nämna att intet i världen är lättare än att motverka detta genom en traktat med England, som icke satt några tullar mot oss. Vi hafva begärt höga tullar mot andra länder, men icke mot dem, som behandla oss så liberalt. Det finnes icke något annat land som i detta afseende står på samma ståndpunkt som England undantagandes det lilla Belgien.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad; och blef den ifrågasvarande motionen, tillika med de i anledning af densamma nu afgifna yttrandena, hänvisad till behandling af Bevillnings-Utskottet.

Af öfriga motioner hänvisades: Grefve *E. Sparres* motioner N:o 139 till Stats-Utskottet och N:o 140 till Lag-Utskottet.

I fråga om Herr *Ol. Jonssons* i Hof m. fl:s härefter föredragna motion, N:o 141, om nedsättning för år 1887 med ytterligare 30 procent i de på viss jord hvilande grundskatterna, anförde:

Herr Dickson: Herr Talman! Så vida icke denna motion, i likhet med hvad som sannolikt varit förhållandet med flere af de motioner, som under denna riksdag framlemnats, mera är att betrakta såsom ett strategiskt schackdrag under den bittra kamp, som pågår mellan dem, som önska tullskydd på landtbruksprodukter, och dem, som vilja motsätta sig lifsmedelstullar, utan förutsatt att den blifvit väckt bona fide och på allvar, önskar jag, att vid dess remitterande till Stats-Utskottet, dit jag förmodar, att den kommer att gå, anföras några betänkligheter, som borde mana Utskottet att vara ganska varsamt vid fråga om tillstyrkande af bifall till densamma.

Denna motion har naturligtvis sin grund närmast i statsverkets lysande tillstånd, som är — jag måste medgifva det — för detta år utmärkt fördelaktigt samt både kan och bör betinga skattenedsättningar. Men vid sådant förhållande bör man nog undersöka, huru det förhåller sig med detta för handen varande gynsamma tillstånd. Bland de tillgångar, som beräknats i statsverkspropositionen för 1887 förekomma öfverskott från 1884 och föregående år till något öfver 8,000,000 kronor. Nu är det sannolikt, att dessa så stora öfverskott icke framgent

*Remiss af
motion.
(Forts)*

komma att fortvara; de komma snarare att minskas, och det kan möjligtvis inträffa att, i stället för öfverskott, statsbrist kommer att yppa sig. Den stagnation i allmänna rörelsen, som för närvarande eger rum och som icke uteslutande gäller Sverige, utan tycks vara allmän öfver hela den civiliserade världen, manar oss att tänka på, att inkomsterna böra beräknas komma att gå ned. Utgifterna deremot komma nog icke att blifva mindre, snarare större. Vid sådant förhållande bör man vara försiktig, då man bestämmer sig för skattenedsättningar. Herrarne böra betänka, att utom de nyss nämnda 8 millionerna, för 1887 beräknats en inkomst af 1,800,000 kronor, hvilken är af helt och hållet tillfälligt natur, nemligen de för postverket nu mera icke erforderliga reserverade medlen. Detta är en sådan inkomstpost, som icke vidare förekommer. Jag tror dock för min del, att ställningen är sådan, att den för 1887 kan betinga skattenedsättningar. Men då torde det vara skäl att icke förorda några sådana skattenedsättningar, som äro af den natur, att de blifva permanenta. Ty om man, såsom motionärerne föreslå, företager en afskrifning af ytterligare 30 procent af en statsverkets ordinarie inkomst, så är detta ett bortstruket kapital, som ej kan komma tillbaka. Om åter skattenedsättningen göres på förbruknings- eller konsumtionsartiklar, såsom kaffe, socker och lysoljor, så är detta en skattenedsättning, som är af den natur, att om staten skulle komma i behof af ökade inkomster, densamma åter ganska väl kan upphävas. Dessutom har en sådan skattenedsättning den stora fördelen med sig, att den kommer samtliga landets invånare till nytta och gagn, hvaremot den skattenedsättning, som i föreliggande motion föreslås, kommer blott ett fåtal till godo. Det är dessa omständigheter, som jag tror icke blott Utskottet utan äfven Riksdagen bör noga betänka, innan något beslut fattas om tillstyrkande af en sådan sak, hvarom här är fråga.

Herr Talman! Jag anhåller, att detta mitt yttrande må få åtfölja motionen till Utskottet.

Herr Arnoldson: Det var ett yttrande af den föregående talaren, som gaf mig särskild anledning att begära ordet. Han sade nemligen, att det stora öfverskott, som nu är till finnandes i statskassan, icke kan påräknas blifva lika stort under den närmaste framtiden. Det ligger dervid nära till hands att tanka, att han dermed afsåg de ständigt växande militära utgifterna.

För min del får jag säga, att den motion, som har väckts af Herr Olof Jonsson i Hof m. fl. liksinnade, synes mig vara en af de mest beaktansvärda, som blifvit afgifna vid innevarande års riksdag. Jag fick detta intryck, då motionen först aflemnades; efter plenums slut genomläste jag densamma och fick dervid mitt första intryck befast, men blott i afseende på motiveringen. Jordbruket vore tryckt, säga motionärerne i sitt förslag, men lifsmedeltullar skulle deremot ej vara till någon hjälp; vidare erinras derom, att statskassan befinner sig i ett blomstrande tillstånd; hvarefter motionärerne komma till den slutsats, att nu vore tiden inne att åtminstone i någon liten mån godtgöra en gan. mal orättvisa, erkänd af alla, på så sätt, att 30 procent af grundskatterna i deras båda former afskrefves för år 1887. Denna

Remiss af motion.
(Forts.) begäran synes ju mycket blygsam och mycket försigtig, men jag tror knappast, att den tillfredsställer många.

Sedan har en annan motion väckts — jag tror den förekommer här på slutet af samma föredragningslista — som utsträcker afskrifnings-tiden till all framtid och som begär, att de 30 procenten skola afskrifvas för alltid. Det slut, hvartill denna motion kommit, kan jag för min del finna riktigt. Men deremot finner jag motiveringen i den samma icke tillfredsställande. Det synes mig, som om den förra motionen väckts i frihandelsvänlig syftning, den senare i protektionistisk. Om den förra motionens motivering hade förekommit som inledning till den senare motionens kläm, skulle jag med glädje hafva slutit mig till densamma.

Emellertid finna vi här en mötesplats, hvarpå jag tror, att ett fruktbart arbete skulle kunna vara möjligt. Det är bekant, att under de sista åren inkommit i riksdagens Andra Kammare nya element, som just i våra dagar sträfva att ordna sig till arbete efter en gemensam plan. Man har redan fått ett namn på detta under bildning varande parti; det kallas *venstern*. Sannolikt kommer det att utgöras väsentligen af landtmannapartiets mindretal. Såvidt jag kan förstå, kommer detta parti aldrig att vara med om lifsmedelstullar. Men det lär väl icke vara omöjligt, att landtmannapartiet, eller rättare dess flertal, slutligen skall komma att bringas till den insigt, att det icke är i sådan form hjälpen skall sökas; och om så är, tror jag, att ett fruktbart samarbete emellan landtmannapartiet och den nye bundsförvandten skall kunna vara möjligt redan under innevarande år.

Om den motion, som nu är föredragen, och den längre gående, som senare förekommer på listan, betraktas på detta sätt och i det sammanhang jag velat se dem, komma de måhända att gifva uppslag till en sådan politik, jag här sökt antyda, den nemligen, att man äntligen på fullt allvar börjar begära grundskatternas afskrifning utan dagtingan med de allt jemt växande anspråken af militarismen. Det är ur denna synpunkt sedda, som jag ansett dessa motioner så viktiga, att jag redan nu velat bidra till att fästa Kammarens uppmärksamhet vid dem.

Kammaren beslöt, att motionen, jemte nästförestående tvenne ytt-randen, skulle öfverlemnas till Stats-Utskottet.

Härefter hänvisades ytterligare:

Herr *Ol. Jonssons* i Hof m. fl:s motion, N:o 142, till Stats-Utskottet;
Herr *A. Svenssons* i Bossgården motion, N:o 143, till Stats-Utskottet;

Herr *Joh. Jonsons* i Fröstorp motion, N:o 144, till Stats-Utskottet;
Herr *F. Berglöfs* motion, N:o 145, till Bevillnings-Utskottet;
Herr *C. E. Thermanius'* motion, N:o 146, till Stats-Utskottet;
Herr *A. Keys* motion, N:o 147, till Stats-Utskottet;
Herr *J. Rundbäcks* motion, N:o 148, till Stats-Utskottet;
Herr *A. P. Linds* motioner, N:o 149 till Lag-Utskottet, N:o 150 till Bevillnings-Utskottet och N:o 151 till Banko-Utskottet;

Herr *And. Perssons* i Mörarp motioner, N:o 152 till Stats-Utskottet och N:o 153 till Lag-Utskottet; Remiss af motion. (Forts.)

Herr *S. von Friesens* motion, N:o 154, till Stats-Utskottet;

Herr *J. Andersons* i Tenhult motioner, N:is 155, 156 och 157, till Stats-Utskottet;

Herr *Folke Anderssons* m. fl:s motion, N:o 158, till Banko-Utskottet;

Herr *J. G. Granlunds* motion, N:o 159, till Stats-Utskottet;

Herr *A. J. Lyths* motioner, N:o 160 till Stats-Utskottet och N:o 161 till Bevillnings-Utskottet;

Herr *J. Smedbergs* motion, N:o 162, till Lag-Utskottet;

Herr *P. Zimdahls* motion, N:o 163, till Stats-Utskottet;

Herr *J. Sjöbergs* i Bodaryd motion, N:o 164, till Stats-Utskottet

Herr *W. Gibsons* motion, N:o 165, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *A. P. Danielsons* motioner, N:o 166 till Banko-Utskottet och N:o 167 till Stats-Utskottet;

Herr *L. P. Mallmins* motion, N:o 168, till Tillfälligt Utskott;

Herr *Sv. Anderssons* i Plöninge motioner, N:o 169 till Stats-Utskottet och N:o 170 till Bevillnings-Utskottet;

Efter föredragning vidare af Herr *A. G. Björkmans* motion, N:o 171, om ändring i 36 § i Kongl. förordningen den 23 Augusti 1876 om villkoren för tillverkning af brännvin, förklarade sig Herr *J. Petersson* i Boestad instämma i motionens syfte; hvarefter motionen hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Slutligen hänvisades:

Herr *Jak. Eriksons* i Stockholm motion, N:o 172, till Lag-Utskottet;

Herr *C. J. Jakobsons* m. fl:s motion, N:o 173, till Banko-Utskottet;

Herr *Sam. Johnsons* i Hvetlanda motioner, N:o 174 till Banko-Utskottet och N:o 175 till Stats-Utskottet;

Herr *E. Hammarlunds* motion, N:o 176, till Tillfälligt Utskott;

Herr *C. H. Lundströms* motion, N:o 177, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *A. V. Ljungmans* motioner, N:is 178 och 179, till Tillfälligt Utskott.

Herr *A. M. Gudmundsons* motion, N:o 180, till Banko-Utskottet.

I fråga om Herr *A. Hedins* motion, N:o 181, om förhöjning af ett anslag å postverkets omkostnadsstat, anförde:

Herr Nyström: På samma gång jag tager mig friheten instämma i Herr Hedins motion, anhåller jag att få fästa vederbörande Utskotts synnerliga uppmärksamhet på, att det knappast finnes någon klass af betjente, som så väl behöfver förbättring i sina lefnadsvilkor som brefbärarne, särdeles i en så stor stad som Stockholm. Om det är en sanning, att arbetaren, så väl som andra är i behof af hvila, så måtte detta väl vara förhållandet med dessa våra medmenniskor, hvilka stå oss till tjänst på ett sätt, som för oss alla är till största gagn. Som det nu är stäldt, är det knappast möjligt för en brefbärare att få någon hvila. Han får springa dag efter dag, i ur och skur, trappa upp och trappa ned, med den ena felaktiga adressen efter den andra från den

*Remiss af
motion.
(Forts.)*

ena stadsdelen till den andra, men är dock alltid lika nöjd, lika villig och oförtruten.

Se vi nu efter, hvilka löneförmåner en breffbärare har, så finna vi, att 47 af dem hafva 500 kronor i lön och 2 kronor i dagtraktamente. Dessa äro de bäst aflönade. De hafva också tjenstgjort i omkring 15 à 20 år, och deras totalaflöning utgöres af 1,230 kronor pr år. Vidare hafva 13 500 kronor i lön och 1 krona 75 öre i dagtraktamente samt 25 500 kronor i lön och 1 krona 50 öre, i dagtraktamente. Sedan kommer ett stort antal, som endast har 1 krona 20 öre à 1 krona 10 öre i dagtraktamente. Jemte dessa löneförmåner tillkommer dem i beklädnadsväg en vinter- och en sommarrock, hvaraf de få den ena det ena året och den andra det andra året, samt dessutom en mössa. Alla öfriga kläder få de hålla sig sjelfva.

Under sådana förhållanden är motionens syfte värdt allt behjertande, och särskildt torde det, äfven om det icke kan till någon åtgärd föranleda, vara skäl att lägga vederbörande på hjertat att försöka åstadkomma en reform i det syfte, att breffbärarne finge tillfälle till litet mera hvila, — någon dag under månaden eller i veckan — än som nu är fallet. Jag tager mig slutligen friheten att ur en härstädes utkommande aftontidning uppläsa några rader utaf en artikel, som just berör denna sak. Det heter der:

»Männe icke Stockholms invånare kunde lefva lika lyckligt och lika flitigt följa med hvad som offentligt och enskildt tilldrager sig på andra orter, om brefutdelningarna på söndagarna inskränktes till två gånger? I vår tid och vårt land kan man ej begära, att allmänheten skall lemnas utan alla tidningar och bref på söndagen, ehuru detta mycket väl går för sig i London, men nog vore det väl tillräckligt, om de två senare förmiddagsutdelningarna hopsloges till en samt, om de två eftermiddagstureerna alldeles borttoges.»

Herr talman, jag har tagit mig friheten meddela dessa sakförhållanden och vill, jemte det jag, som sagdt, instämmer i Herr Hedins motion, fästa vederbörande Utskotts synnerliga uppmärksamhet derpå.

Sedan härefter Herrar *E. J. Ekman* och *E. Hammarlund*, hvar efter annan, förklarar sig instämma i motionen, blef densamma, jemte Herr Nyströms afgifna yttrande, hänvisad till Stats-Utskottet.

§ 4.

Herr Talmannen tillkännagaf, att han låtit uppgöra förslag till gruppering och fördelning af de motioner, som af Kammaren blifvit till Tillfälligt Utskott hänvisade, hvilket förslag var af följande lydelse:

Förslag till fördelning af de motioner, hvilka af Riksdagens Andra Kammare blifvit hänvisade till behandling af Tillfälligt Utskott.

1:o Till behandling af ett Tillfälligt Utskott (N:o 1) torde få öfverlemnas motioner af:

Herr *E. Hammarlund*, N:o 18, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utgifvande af en statistik rörande folkundervisningen i Sverige;

Herr *P. Waldenström*, N:o 50, om ändring i 11 § af Kongl. reglementet för folkskolelärareseminarierna den 1 December 1865.

Herr *G. F. Östberg*, N:o 80, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till förändrade bestämmelser angående inspektion af folkskolorna;

Herr *P. A. Siljeström*, N:o 84, angående förändrade bestämmelser i fråga om villkoren för utöfvande af medicinsk praktik.

Herr *Hans Andersson*, N:o 116, om aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t angående förslag till inrättande af en pensionsanstalt för vid småskolor och mindre folkskolor anställda lärare och lärarinnor.

Herr *E. Thomasson*, N:o 133, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ordnande af barnmorskeundervisningsanstalten i Lund;

och Herr *E. Hammarlund*, N:o 176, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om höjning af delaktighetsbeloppen i folkskolelärnarnes pensionsinrättning.

Till ett annat Tillfälligt Utskott (N:o 2) torde få hänvisas motioner af

Herr *J. H. G. Fredholm*, N:o 8, om tillägg till Kongl. förordningen den 18 Juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet i syfte att ålägga näringsidkare skyldighet att aflemna statistiska uppgifter;

Herr *G. W. Svensson* i Rydaholm, N:o 38, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om nedsättning i frakt å statens järnvägar för kalk och konstgjorda gödningsämnen af inhemsk tillverkning;

Herr *C. J. Jakobson* i Karlshult, N:o 43, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utfärdande af föreskrifter i afseende å stamsoldaters inställelse vid öfningsmötena.

Herr *E. Thormanius*, N:o 69, om nedsättning i telegramportot.

Herr *J. Bengtsson* i Gullåkra, N:o 83, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utfärdande af författning angående brand-syner å landet.

Herr *P. Zimdahl*, N:o 119, om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ändring och tillägg till Kongl. förordningen den 18 Juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet.

Herr *G. Andersson* i Himmelsby, N:o 122, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring i sättet för utdelning af underhållsmedel till gratialister af krigsgemenskapen.

Herr *A. V. Ljungman*, N:o 178, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till lag för meddelande af koncessioner åt enskilde att anlägga järnvägar, och

Herr *A. V. Ljungman*, N:o 179, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lag för meddelande af koncessioner åt enskilde att anlägga telegraf- och telefonledningar.

Till ett tredje Tillfälligt Utskott (N:o 3) torde få öfverlemnas motioner af

Herr *J. Petersson* i Boestad, N:o 17, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning rörande svenska statens skuld-

Andra Kammarens Prot. 1886. N:o 4.

sättning i utlandet samt kommuners, allmänna inrättningars och bolags obligationslån;

Herr *J. Ericsson* i Norrby, m. fl., N:o 29, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om aflemnande af förslag till beredande af billigare rörelsekapital för jordbruks- och industriidkare.

Herr *G. Ericsson* i Stockholm, N:o 33, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning angående antalet spanmålssäljande jordegare m. m.

Herr *C. J. Grafström*, N:o 94, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om åtgärders vidtagande för införande i Sverige af en notariatinstitution.

Herr *C. J. Petersson* i Eksebo, N:o 114, angående afåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande rätt för delegare i socken eller distriktsmagasin att besluta om deras användning.

Herr *E. G. Boström*, N:o 126, om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande åliggande för jernvägstrafikstyrelsen att vid import af stenkol m. m. begagna svenska fartyg;

Herr *C. J. Persson* i Gärtad, N:o 127, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om föreskrift för jernvägstrafikstyrelsen att vid inköp af materiel anlita svensk tillverkning;

Herr *E. Nyström*, N:o 129, om skrifvelse till Kongl. Maj:t om inställande af godstrafik å statens jernvägar om söndagarne;

Herr *L. P. Mallmin*, N:o 168, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förstärkning för kronofogdarne i riket att till vederbörande kommunalnämnder med posten öfversända redovisning för in-drifna kommunalutskylder.

Detta förslag, som nu upplästes, blef af Kammaren godkänt; och hade Kammaren alltså beslutat tillsätta tre Tillfälliga Utskott. I afseende å dessa Utskotts sammansättning fattades enahanda beslut, som vid de senare årens riksdagar, eller att i hvartera af dem skulle ingå nio ledamöter, samt att för dessa ledamöter icke några suppleanter skulle utses.

Slutligen beslöt Kammaren, på derom af Herr Talmannen gjord hemställan, att nästa Onsdag den 3 instundande Februari företaga val af ledamöter i här ofvan omförmälda Tillfälliga Utskott.

§ 5.

Föredrogs ett från Första Kammaren ankommet, så lydande protokollsutdrag.

Utdrag af protokollet, hållet hos Riksdagens Första Kammare den 28 Januari 1886.

Efter föredragning af Andra Kammarens protokollsutdrag N:o 27, med inbjudning till Första Kammaren att förena sig i Andra Kammarens beslut om tillsättande af ett Särskildt Utskott, bestående af fem ledamöter från hvardera Kammaren, för behandling af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag angående de svenska

Lapparnes rätt till renbete i Sverige och till lag angående renmärken, blef denna inbjudning antagen af Första Kammaren.

Som ofvan

Ur protokollet
A. von Krusenstjerna.

Detta protokollsutdrag lades till handlingarna; och beslöt Kammar-
ren, på framställning af Herr Talmannen, att nästa Onsdag den 3 in-
stundande Februari företaga val af ledamöter och suppleanter i det
Särskilda Utskott, hvars tillsättande numera blifvit af Riksdagens båda
Kamrar beslutadt.

§ 6.

På framställning af Herr Talmannen beslöt Kammar-
ren, i enlighet med derom vid talmanssammanträde träffad öfverenskommelse,
nästkommande Lördag den 6 instundande Februari företaga val af:

dels revisorer och revisorssuppleanter för granskning af statsverkets
tillstånd, styrelse och förvaltning år 1884;

dels revisorer och revisorssuppleanter för granskning af statsverkets,
Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning år 1885;

dels och slutligen de för granskning af Riksbankens afdelnings-
kontors räkenskaper och förvaltning föreskrifna revisorer och revisors-
suppleanter.

§ 7.

Upplästes ett så lydande protokoll:

Protokoll, hållet inför Statsrådet och
Chefen för Kongl. Justitiedepartemen-
tet den 30 Januari 1886.

Grosshandlanden, vice Konsuln Johan Sällström i Neder Kalix,
hade denna dag aflemnadt fullmakt, utvisande att han vid riksdags-
mannaval, som den 22 innevarande månad hållits i Kalix domsaga,
blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för tiden
till den 1 Januari 1888; och sedan berörda fullmakt funnits vara i
föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande Full-
mäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret, utan att desse mot full-
makten framställt någon anmärkning, beslöts, att protokoll öfver hvad
sålunda förekommit skulle meddelas Andra Kammar-
aren, hvarjemte full-
magten skulle till Kammar-
aren Sällström tillhanda.

In fidem
G. R. Lilienberg.

Jemte det protokollet lades till handlingarna, beslöt Kammar-
ren, att den omförmälda fullmakten skulle till Herr Sällström återställas;
och anmälde i sammanhang härmed Herr Talmannen, att Herr Säll-
ström denna dag intagit sin plats bland Kammar-
arens ledamöter.

§ 8.

För motions afgifvande hade sig anmält Herr *Joh. Ohlsson*, hvilken nu aflemnade en motion angående ändringar i Kongl. förordningen den 18 November 1881 rörande minderåriges användande i fabrik, handverk eller annan handtering.

Denna motion, som erhöll ordningsnummer 182, begärdes på bordet och bordlades.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr	<i>Ch. Dickson</i>	under 4 dagar fr. o. m. den 2 instundande Februari;
»	<i>Joh. Ohlsson</i>	» 8 » » 1 » »
»	<i>E. J. Ekman</i>	» 4 » » 1 » »
och	» <i>W. Farup</i>	» 4 » » 1 » »

§ 10.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Onsdagen den 3 Februari.

kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 25, 26 och 27 nästlidne Januari.

§ 2.

Herr Talmannen anmälde att, enligt ingifna dödsattester, tvenne af Andra Kammarens ledamöter, riksdagsmannen för Stockholms stad, Rådmanen Hugo Iwar Arwidsson och riksdagsmannen för Karlskrona, f. d. Amiralen Christian Anders Sundin afidit, den förre den 30 nästlidne Januari och den senare den 1 innevarande Februari.

De åberopade dödsattesterna upplästes derefter och befunnos så lydande:

Att Rådmanen och Riddaren, Juris utriusque Kandidaten, Herr Hugo Iwar Arwidsson, boende i 24 Handverkaregatan, afled derstädes den 30 Januari 1886 kl. 1 f. m. i en ålder af 60 år; intygar härmed
Stockholm den 3 Februari 1886.

Hans Strandberg.

Att Amiral Christian Anders Sundin, boende i Amiralitetsförsamlingen i Karlskrona, afled härstädes den 1 Februari kl. 4 f. m. i en ålder af 69 år 1 månad 18 dagar, intygar härmed.

Stockholm den 2 Februari 1886.

J. G. Edgren,

Med. Doktor.

Efter sålunda erhållen underrättelse om dessa dödsfall beslöt Kammarerna, uppå hemställan af Herr Talmannen, att, jemlikt 28 § Riksdagsordningen, till Konungen ingå med anmälan om de sålunda inom Kammarerna uppkomna ledigheterna; och blef ett i sådant afseende på förhand uppsatt skrifvelseförslag, som nu upplästes, af Kammarerna godkändt.

§ 3.

Företogos val af dels fem ledamöter i det Särskilda Utskott, Riksdagen beslutat tillsätta för behandling af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag angående de svenska Lapparnes rätt till renbete i Sverige och till lag angående renmärken, dels ock tre

suppleanter i samma Utskott; och befunnos efter valförrättningarnas slut hafva blifvit utsedde:

till ledamöter:

Herr	<i>P. A. Hellgrén</i>	med	163	röster.
„	<i>C. E. von der Lancken</i>	„	163	„
„	<i>J. W. Lindh</i>	„	163	„
„	<i>P. Näsman</i>	„	163	„
och	<i>Friherre A. E. Nordenskiöld</i>	„	161	„
samt				

till suppleanter:

Herr	<i>P. O. Eriksson</i>	med	118	röster.
„	<i>J. Nyqvist</i>	„	114	„
och	<i>N. Wallmark</i>	„	111	„

§ 4.

Derefter anstaldes val af nio ledamöter i hvardera af de tre Tillfälliga Utskott, hvilkas tillsättande Kammarken beslutat, och blefvo dervid utsedde till

ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 1:

Herr	<i>C. G. Anderson i Skeenda</i>	med	116	röster.
„	<i>Back Per Ersson i Buska</i>	„	116	„
„	<i>S. G. von Friesen</i>	„	116	„
„	<i>Ivar Månsson</i>	„	116	„
„	<i>C. A. Olén</i>	„	116	„
„	<i>G. W. Svensson</i>	„	116	„
„	<i>E. Öberg</i>	„	116	„
„	<i>G. F. Östberg</i>	„	116	„
och	<i>A. G. Andersson i Himmelsby</i>	„	111	„

ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 2:

Herr	<i>O. Persson i Örkellunga</i>	med	111	röster.
„	<i>C. E. Thermenius</i>	„	111	„
„	<i>J. Andersson i Knarrevis</i>	„	110	„
„	<i>J. H. G. Fredholm</i>	„	110	„
„	<i>J. Nydahl</i>	„	110	„
„	<i>A. Persson i Rinna</i>	„	110	„
„	<i>J. Sjöberg i Bodaryd</i>	„	110	„
„	<i>P. Ersson i Vestlandaholm</i>	„	109	„
samt	<i>K. P. Arnoldson</i>	„	106	„

ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 3:

Herr	<i>A. Andersson i Hakarp</i>	med	118	röster.
„	<i>C. J. Jakobson</i>	„	118	„
„	<i>N. Jönsson i Gammalstorp</i>	„	118	„
„	<i>G. Mellin</i>	„	118	„
„	<i>L. F. Odell</i>	„	118	„

Herr	<i>P. Stockman</i>	„	118	„
„	<i>G. Thestrup</i>	„	118	„
„	<i>P. Holm</i>	„	117	„
och	<i>E. J. Ekman</i>	„	116	„

§ 5.

Herr *Joh. Ohlssons* i senaste sammanträdet bordlagda motion, N:o 182, beslöt Kammarén hänvisa till behandling af dess Tillfalliga Utskott N:o 2.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr	<i>C. E. Thermanius</i>	under	5	dagar fr. o. m. den	4	dennes.
„	<i>E. W. Wretling</i>	„	8	„ „ „	6	„
„	<i>J. B. Unger</i>	„	8	„ „ „	6	„
„	<i>W. Gibson</i>	„	14	„ „ „	6	„
„	<i>Frih. A. Tersmeden</i>	„	9	„ „ „	5	„
„	<i>Ivar Månsson</i>	„	7	„ „ „	6	„
och	<i>P. Waldenström</i>	„	5	„ „ „	6	„

§ 7.

Till bordläggning anmälades följande inkomna ärenden:

Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 1, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens justitieombudsmans embetsförvaltning.

N:o 2, anledning af remiss från Andra Kammarén af en utaf Herr J. B. Unger väckt motion; och

N:o 3, i anledning af remiss från Andra Kammarén af en utaf Herr A. P. Lind väckt motion.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammaréns ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

In fidem
A. E. J. Johansson.